

СМАРТФОНИ В РУКАХ НАСЕЛЕННЯ ЯК ЗАСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ: ПОРІВНЯННЯ УКРАЇНСЬКОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Пядишев В. Г., Монастирський М. В.

Метою цієї статті є порівняння українського та зарубіжного досвіду щодо використання смартфонів, що знаходяться в руках у населення, для підвищення ефективності діяльності поліції, виявлення перешкод, чому це використання не набуло достатнього масштабу, а також встановлення напрямів усунення зазначених перешкод.

Доведено, що в усіх розвинутих державах спостерігається стійка тенденція максимально поширити відеофіксацію пересування всіх осіб на своїх територіях з метою збереження потрібних відеоматеріалів на випадок необхідності розкриття майбутніх злочинів. Для цього у зазначених державах здійснюється встановлення небаченої раніш кількості камер відеоспостереження, встановлюються серверні системи колосального обсягу, розробляються та впроваджуються небачені раніш системи розпізнавання обличчя на натовпі тощо. Однак оскільки, як свідчить практика, навіть таких грандіозних заходів не досить, то у зазначених провідних державах звертають увагу на можливість для вказаних цілей застосувати відеоінформацію з приватних смартфонів населення. Зазначимо, що інформація від смартфонів перед інформацією від камер відеоспостереження має багато переваг, оскільки вона здебільшого стосується конкретного правопорушення, і цим виключається необхідність відокремлення її від величезної маси нерелевантної інформації, що накопичується від величезної кількості камер відеоспостереження за значний проміжок часу.

Слід зазначити, що різні країни у плані застосування для правоохоронних цілей фото, аудіо, відеоінформації від приватних смартфонів населення досягли різних результатів. Є певні досягнення і в Україні.

На жаль, усі держави досі стикаються з певними проблемами щодо масового впровадження ідеї використання інформації з приватних смартфонів населення для підвищення ефективності правоохоронної діяльності.

Ми звертаємо увагу, що ці проблеми поділяються на дві групи: технічні та правові.

Технічні проблеми зумовлені можливістю підробки фото, аудіо та відеодоказів. Саме через це обставини правопорушення, що зафіксовані безпосередньо на смартфони населення, не можуть належати до доказової бази. Через це у деяких країнах, включаючи Україну, робилися спроби з боку поліції встановлювати програмне забезпечення, яке виключає підробку результатів зйомки, на смартфони населення. Але, якщо це потребує реєстрації даних володарів смартфонів, більшість з них відмовляється від встановлення і, відповідно, не може надавати докази. Отже, ідея масового отримання фото, відео, аудіоданих про обставини злочинів працює вкрай обмежено.

Правові проблеми в усіх державах викликані загрозою у законодавстві цих держав робити зйомку приватних осіб та об'єкти, що належать їм, без відповідного їхнього дозволу. Тому матеріали, зафіксовані на приватні смартфони, у суді не тільки відкидаються як докази, але ще й можуть стати підставою для судового переслідування осіб, які зробили зйомку. Для усунення цих проблем необхідно вкрай ретельно переглянути особливості умов правових заборон здійснення фото, аудіо і відеозйомки приватних осіб та їхньої власності.

Ключові слова: смартфон, відеореєстрація злочинів, поліція, криміналістика, законодавство.

Pyadyshev V. H., Monastyrskiy M. V. Smartphones in the hands of the population as a means of improving police activity: a comparison of Ukrainian and foreign experience

The purpose of the article is to compare Ukrainian and foreign best practices in the applying of smartphones in the hands of the population to improve the efficiency of the police, to identify obstacles, why this applying has not acquired a sufficient scale, as well as to establish ways to eliminate these obstacles.

It has been proven that in all developed countries there is a steady tendency to maximize the spread of video recording of the transfer of all persons in the countries territories in order to save the necessary video materials to help in disclosure of possible future crimes. To this end, in these countries an unprecedented number of video surveillance cameras are being mounted, server systems of a colossal volume are being installed,

previously unprecedented systems for face recognition in the crowd are being developed and implemented, etc. However, since even such grandiose measures are not enough, in these leading states they paid attention to the possibility of applying video information from private smartphones of the population for these purposes. It should be noted that for these purposes the information from smartphones has many advantages over information from CCTV cameras, since it is mainly related to the particular offense, and this eliminates the need to separate it from the huge mass of irrelevant information accumulated from a huge number of CCTV cameras over a significant period of time.

Also, it should be noted that different countries in terms of the use of photo, audio, video information from private smartphones of the population for law enforcement purposes have achieved different results. There are certain achievements in Ukraine.

Unfortunately, all these states still encounter certain problems on the way to the mass spread of the idea of applying information from private smartphones of the population to improve the efficiency of law enforcement.

We consider that these problems should be divided into two groups: technical and legal.

Technical problems exist due to the possibility of falsifying photo, audio and video evidences. That is why the circumstances of the offense recorded directly on the smartphones of the population cannot belong to the evidence base. Therefore, in some countries, including Ukraine, attempts were made by the police to install software that eliminates the falsification of recording results on the smartphones of the population. But, if this requires the registration of data of smartphone owners, most of them refuse to install and, accordingly, cannot provide evidences. As a result, the spread of the idea of mass obtaining photo-, video-, audio data about the circumstances of crimes is extremely limited.

Legal problems in all states are caused by the prohibition in the legislation of these states to take pictures of individuals and objects belonging to them without their appropriate permission. Therefore, materials recorded on private smartphones are not only rejected as evidence in court, but can also become the basis for prosecution of those who made the recording. To eliminate these problems, it is necessary to carefully review the peculiarities of the conditions of legal prohibitions on taking photos, audio and video of private individuals and their property.

Key words: smartphone, video recording of crimes, police, forensics, legislation.

Загальна постановка проблеми. Одне з найпомітніших благ, що їх дав технічний прогрес людству, - це смартфони. Можна довго перераховувати сфери професійної діяльності, в яких

смартфони багаторазово підвищують інформаційні можливості тих чи інших сфер професійної діяльності. Не є винятком діяльність правоохоронних органів. Однак щодо застосування смартфонів у цій галузі виникають певні проблеми та протиріччя.

Ступінь наукової розробки теми. Немає необхідності доводити, що галузь досліджень можливостей та проблематики, пов'язаних із використанням смартфонів загалом та у правоохоронних системах світу зокрема, є новою. У вітчизняній літературі відповідних фундаментальних досліджень поки що не виявлено, проте є низка статей, наприклад: «Переваги використання мобільного зв'язку і смартфонів» [1] «Використання смартфонів на уроках англійської мови у ЗНЗ» [2], «Мобільна залежність: ознаки, загрози, лікування» [3], «Смартфонозалежність: що відбувається з підлітками, якщо у них забрати телефон?» [4]. Що стосується робіт, спеціально присвячених використанню смартфонів для підвищення ефективності правоохоронних органів, то нині їх ще небагато, частину з них ми розглянемо нижче.

Метою запропонованої роботи є порівняння вітчизняного та зарубіжного досвіду щодо використання смартфонів, що знаходяться в руках у населення, для підвищення ефективності діяльності поліції.

Виклад основного матеріалу. На наш погляд, дослідження щодо застосування смартфонів для підвищення ефективності правоохоронних органів доцільно поділити на дві сфери, а саме у кого в руках знаходяться смартфони:

- 1) у руках у населення;
- 2) у руках у поліцейських.

У цьому розгляді ми обмежимося дослідженням найкращих практик, набутих у розвитку першої сфери, а саме як може бути підвищена ефективність діяльності поліції завдяки взаємодії з населенням, у руках якого знаходяться смартфони. Почати слід із поділу напрямів тієї допомоги, яку може надати у вдосконаленні поліції активна діяльність населення, озброєного смартфонами. До цих напрямів належать:

- надання аудіо-, фото-, відеоматеріалів, що дозволяють ідентифікувати місце злочину, підозрюваного, сам злочин;
- надання геолокаційних (GPS) даних;
- фіксація професійної діяльності поліцейських;
- фіксація непрофесійної діяльності поліцейських.

Останні два пункти можуть бути цікавими, зокрема, для служби внутрішніх розслідувань, наприклад, з метою виправдати дії поліцейського (або навпаки).

При цьому неминуче і вкрай гостро постають правові питання: як і за яких обставин приватній особі допустимо проводити фото- та відеофіксацію інших осіб (зокрема, передбачуваних злочинців, а також працівників поліції) без їхнього дозволу (зокрема, письмового). Як гарантувати, що надані від населення дані будуть використовуватися в повному обсязі і не будуть відкинуті «як отримані незаконним шляхом».

Нині, з одного боку, для підвищення відповідальності населення уряди всіх країн прагнуть максимально наситити території тисячами камер відеоспостереження, при цьому гостро стоїть питання тривалого збереження величезних обсягів даних, що отримані від них, а також використання штучного інтелекту для виявлення в потоці відеоданих осіб, причетних до тих чи інших подій. З іншого боку, цільові відеодані, що надходять від населення, конкретно прив'язані до конкретних подій та конкретних осіб. Отже, за належного організаційного та правового забезпечення вони могли б стати просто «манною небесною» для правоохоронних органів, які займаються розслідуванням тієї чи іншої події та намагаються встановити з нею зв'язок тих або інших осіб, оскільки розвантажали б їх від величезної рутинної роботи.

Спочатку розглянемо розвиток цієї сфери в Україні. Тут, як і в інших розвинених країнах, серйозно зацікавлені у використанні новітніх інформаційних технологій, зокрема, можливостей смартфонів для підвищення ефективності поліції.

Роботу В. Білоуса «Про “Mobile Criminalistics” або техніко-криміналістичний потенціал смартфонів» присвячено застосуванню смартфонів для підвищення ефективності роботи слідчого (детектива), прокурора, адвоката, експерта та судді, «підвищення продуктивності збирання й опрацювання доказів, якості їх підготовки до експертизи та результативності останньої, забезпечення наочності здобутих доказів і можливість їх об'єктивного сприйняття й оцінки *post factum* і в режимі реального часу особами, відсутніми у місці проведення процесуальної дії» [5, с. 253]. Проте не згадується про ту допомогу, яку можуть надати правоохоронним органам смартфони у руках населення.

У статті «Чи може поліцейський фіксувати порушення ПДР на власний мобільний телефон» [6] С. Попов порушує питання і наводить численні

приклади, що коли поліцейський здійснює фіксацію ПДР не на бодікамеру, а на власний мобільний телефон, то або суд першої інстанції, або апеляційний суд відхиляють відеодокази, отримані таким шляхом.

У статті В. Грициної наводиться інформація від заступника начальника управління патрульної поліції міста Бровари Юрія Юценка, що в Україні запрацював мобільний застосунок «Поліцейський у смартфоні». Він дозволяє водіям фіксувати порушення учасників дорожнього руху та звертатися у поліцію. Отже, виявляється набагато більше порушень ПДР, ніж раніше. Більшість порушників визнають провину і сплачують штраф. Однак, згідно із законодавством, «патрульні не зобов'язані притягати до відповідальності водіїв на підставі відеофіксації їхніх порушень цією програмою» [7].

У листопаді 2021 у рубриці “Ukraine: Security Issue” Українське радіо повідомило, що розроблено спеціальний мобільний застосунок, що дозволить фіксувати порушення правил дорожнього руху на приватні мобільні телефони з високою гарантією. Вказується, що застосування зазначеного застосунку гарантує, що надані відеоматеріали не будуть підроблені [8]. Тут же нагадується, що в Україні постраждалих від ДТП, зокрема загиблих, більше, ніж в інших країнах Європи, і що поліція наявними методами з цією кількістю впоратися не може.

ДП МВС України «ІНФОТЕХ» повідомило, що для осучаснення комунікації із поліцією на всій території України розроблено та передано у користування МВС проєкт “My Pol”, який став повноцінним складником системи реагування Національної поліції України. Він дозволяє у критичних ситуаціях викликати поліцію без дзвінка диспетчеру [9]. Він доступний для Android-платформи та платформи iOS, дозволяє зробити швидкий виклик патрульної поліції, оцінити роботу поліціантів за номером жетону, знайти найближче відділення, отримувати актуальні новини та основна його функція - екстрений виклик [10].

Довідково-інформаційна платформа правових консультацій WikiLegalAid.Gov.UA у своєму матеріалі «Застосування працівниками поліції технічних засобів для відеофіксації та порядок отримання доступу до відеофайлів» попереджає, що «фізична особа може бути знята на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку лише за її згодою» [11]. «Згода особи на знімання її на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку припускається, якщо зйомки проводяться відкрито на вулиці, на зборах, кон-

ференціях, мітингах та інших заходах публічного характеру згідно зі ст. 307 Цивільного кодексу України» [12]. Зазначене ніби повністю виключає можливість фіксації правопорушення (чи навіть злочину) на приватні гаджети, оскільки мається на увазі не тільки неприйняття такого відеодоказу у суді (як отриманого незаконним шляхом), але навіть про покарання того, хто зробив цей відеодоказ на власний гаджет.

Слід зауважити, щоб вибирати найбільш доцільні напрями розвитку технічних засобів підвищення ефективності Національної поліції України та правового супроводження їхнього застосування на практиці, необхідно добре знати останні світові досягнення у цих галузях.

Отже, розгляд наданих вітчизняних прикладів свідчить, що:

- правоохоронні органи України вже почали цікавитися застосуванням переваг, що можуть бути надані застосуванням мобільних пристроїв (смартфонів);

- здебільшого це стосується службових мобільних пристроїв, але не приватних, навіть тих, що належать поліціантам;

- є сумні, але численні приклади, що докази, що зафіксовані на приватні телефони українських поліціантів (навіть не цивільних осіб!), відкидаються у суді;

- одночасно спостерігаються спроби забезпечення поліції необхідними доказами через залучення інформації від смартфонів, що належать приватним особам, через знову розроблений застосунок "My Pol";

- проте досі немає інформації про позитивне застосування зазначених доказів у суді;

- але за зазначеними доказами штрафи сплачують лише ті особи, що не бажають марнувати час на судовий розгляд (або не знають, як його зробити);

- у законодавстві немає чітких інструкцій та роз'яснень, яким чином, фіксуючи фото-, аудіо- або відеоінформацію, яка б могла бути важливою під час розгляду у суді того або іншого правопорушення чи злочину, забезпечити її легітимність, тобто щоб адвокати-захисники не мали можливості відкинути її як отриману протизаконним засобом і тому не валідну під час розгляду справи.

- проте вже спостерігаються дискусії на тему: чи доцільно надавати винагороду тим приватним особам, які надаватимуть інформацію про правопорушення, зафіксовану в їхніх смартфонах.

Зрозуміло, у закордонних країнах застосування нових гаджетів - смартфонів - для під-

вищення ефективності правоохоронних органів також надають великого значення.

Найчастіше йдеться про озброєння безпосередньо поліцейських смартфонами з додатковим програмним забезпеченням. Так, у Нідерландах Національна поліція видала своїм офіцерам та персоналу 63 000 смартфонів з метою, щоб смартфон став основним робочим середовищем для більшості стандартизованих поліцейських процесів [13].

У Німеччині розробляють закон, який дозволить поліції у WhatsApp та інших додатках читати повідомлення підозрюваних. Проте цей закон вже розкритикували за порушення громадянських свобод [14]. Тут же поліції пропонують програми для перевірки особи [15].

У Франції розроблено проєкт NEO для забезпечення французьких поліцейських та жандармів мобільними терміналами з безпечним широкосмуговим з'єднанням [16].

Сполучені Штати слід розглянути окремо, бо тут використанню смартфонів у поліції приділяють велику увагу. Зазначається, що належне застосування смартфонів дозволить визначити місцезнаходження осіб, які становлять оперативний інтерес [17]. Звертається увага, що електронне цитування документів у польових умовах підвищує безпеку офіцерів дорожньої поліції під час зупинки транспортних засобів, а також надає значних переваг в адміністративній роботі [18]. Зазначається, що застосування смартфонів неминуче підвищить ефективність роботи поліцейських дільниць, а також забезпечить найкращу поінформованість офіцерів щодо стану оперативної обстановки [19]. Звертається увага, що величезне зростання кількості відеодоказів не може успішно та повністю оброблятися поліцейськими без необхідного обладнання та відповідного тренінгу [20].

У більш фундаментальних роботах указують на чотири основні способи використання потужності смартфона у поліції США, а саме [21]:

1. *Смартфони допомагають поліцейським розслідуванням*, оскільки надають доступ до інформації негайно, і ця оперативність може рятувати життя.

2. *Смартфони підвищують ситуаційну поінформованість офіцерів*. Крім того, офіцер може використовувати технологію смартфона, щоб показувати громадянам фотографії підозрюваних.

3. *Смартфони (порівняно з ноутбуками) дозволяють офіцерам бути більш мобільними*.

4. *Смартфони полегшують адміністративні процеси*. Оскільки послуги електронного доку-

ментообігу позбавляють необхідності друкувати, підписувати, сканувати та надсилати документи поштою.

В іншій публікації у США увага звертається вже на 15 найважливіших можливостей смартфонів у поліції [22].

Зазначимо, що у наведених вище зарубіжних прикладах ішлося про службові смартфони, які використовуються безпосередньо поліцейськими під час виконання службових обов'язків.

Нижче звернімося до прикладів використання фото-, відео- та аудіоданих, що надаються поліції зі своїх смартфонів приватними особами - свідками, на користь боротьби з конкретними правопорушеннями та злочинами.

У Південній Кореї велику популярність набув додаток до смартфонів «Невидимий» (у межах програми екстреного виклику), який поліція надає приватним особам для розміщення в їхніх смартфонах з метою своєчасного, в режимі поточного часу та у відеоформаті встановлення розташування та стану осіб, які здійснюють дзвінок за номером 112 [23].

У Південній Кореї поліція також надає батькам мобільний додаток, який дозволяє їм та поліції стежити за їхніми дітьми-підлітками. Як зазначає автор публікації: «Мета уряду Південної Кореї полягає не лише у підтримці закону та порядку, але й у заохоченні певних норм та етики серед населення» [24].

Тут же у Південній Кореї привертає увагу «сполох злочинів з використанням шпигунських камер». Тому Поліцейське управління провінції Кьонгі-Букбу розповсюджує клейкі захисні плівки для смартфонів у рамках своєї кампанії «Незаконна зйомка заборонена». Але кампанія виявилася неоднозначною, оскільки багато хто вважає її надмірною та навіть образливою для власників смартфонів [25].

З іншого боку, «смартфони змінюють світ поліції». Саме так назвав свою статтю Т. Лінч під враженням вивчення роботи поліції в Південній Кореї: «Якщо покоління тому, коли хтось скаржився на неправомірні дії поліції, ми дізнавалися, що представник поліції відкинув звинувачення, і на цьому все ... нині дедалі більше інцидентів фіксується на відео з мобільних телефонів, а це означає, що громадяни самі можуть судити, чи порушила поліція закон. Смартфони дають нам уявлення про поширені зловживання, які політики ігнорували роками» [26].

А ось у Японії набирає обертів кампанія щодо впровадження гарячої лінії екстреного віде-

озв'язку. Передбачається, що свідки скоєння правопорушень з 3G-телефонами надсилатимуть до поліції Осаки електронною поштою зображення або навіть відеозапис того, що відбувається [27]. Повідомляється, що поліція Осаки впевнена, що їм стане легше виявляти правопорушників.

Висновки.

1. Як в Україні, так і за кордоном приходиться усвідомлення того, що смартфони вже грають і відіграватимуть усе більшу роль не лише у розвитку суспільства загалом, але вони все більше впливатимуть на діяльність поліції як у негативному, так і у позитивному відношенні. Злочини, які вчиняються за допомогою смартфонів та у зв'язку з ними, - це предмет окремих досліджень.

2. Багато уваги приділяється майбутньому «смартфонів у руках поліції» як застави майбутнього успіху, але дуже мало - «смартфонам у руках населення» як інструментам підвищення ефективності поліції.

3. Однак в умовах, коли, з одного боку, поліції всіх країн світу з метою забезпечення отримання доказів можливих злочинів прагнуть максимально наповнити свої території камерами відеоспостереження, забезпечити необхідні обсяги пам'яті для їх збереження, а також придбати необхідні інструменти, включаючи ті, що містять штучний інтелект, для виявлення в цьому величезному обсязі необхідних суб'єктів, з іншого боку, в руках населення знаходиться незліченна кількість смартфонів, оснащених засобами фото-, аудіо- та відеофіксації, дані від яких цільовим чином можуть бути направлені зацікавленим поліцейським підрозділам, відмовлятися від такої інформаційної підтримки недоцільно.

4. Причини, чому цей величезний масив цільової інформації досі не сприймається поліцією, можна розділити на два основні аспекти: технічні та правові.

5. Технічні причини в основному пов'язані з можливістю підробки фото-, аудіо- та відеодоказів.

6. Для усунення причин (п. 5) необхідні технічні та організаційні рішення таких двох напрямів, як: 1) розробка та встановлення на смартфони технічних засобів, що перешкоджають скоєнню підробок, 2) створення при підрозділах поліції сертифікованих груп щодо здійснення якісної експертизи.

7. Правові причини зумовлені в основному законодавчою заборонаю знімати приватних осіб та об'єкти, що належать їм, без відповідного їхнього дозволу. Зрозуміло, що потенційні злочинці ніколи не дадуть дозволу на зйомку своїх злочинів.

8. У зв'язку з п. 7 будь-яке використання фото- та відеодоказів, отриманих поліцією зі смартфонів приватних осіб, на сьогодні юридичної сили не має, більше того, може бути причиною переслідування осіб, які здійснили зйомку.

9. Для усунення причин (пп. 7, 8) необхідні відповідні законодавчі ініціативи.

Література

1. Переваги використання мобільного зв'язку і смартфонів. 0352 UA. Сайт міста Тернополя. 16 серпня 2020 р. URL: <https://www.0352.ua/news/2851013/perevagi-vikoristanna-mobilnogo-zvzaku-i-smartfoniv> (дата звернення: 06.05.2022).

2. Прокопчук Н. Використання смартфонів на уроках англійської мови у ЗНЗ. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 19, том 1, 2018. С. 210-214.

3. Мобільна залежність: ознаки, загрози, лікування. *Supportme.Org.UA*. URL: <http://supportme.org.ua/teenage/phone-addiction> (дата звернення: 06.05.2022).

4. Смартфозалежність: що відбувається з підлітками, якщо у них забрати телефон? *News. Україна* 30 листопада 2019. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-50613541> (дата звернення: 06.05.2022).

5. Білоус В.В. Про "Mobile Criminalistics" або техніко-криміналістичний потенціал смартфонів. *Право і суспільство*. № 4. 2020. С. 253-262.

6. Попов С. Чи може поліцейський фіксувати порушення ПДР на власний мобільний телефон. *Судово-юридична газета*. 12 листопада 2021. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/219771-chimozhe-politseyskiy-fiksuvati-porushennya-pdr-na-vlasniy-mobilniy-telefon> (дата звернення: 06.05.2022).

7. Грицина В.В. Україні запрацював мобільний застосунок «Поліцейський у смартфоні». *PingvinPro*. 09 лютого 2021. URL: <https://pingvin.pro/gadgets/news-gadgets/v-ukrayini-zapraczuuvav-mobilnij-zastosunok-policejskyj-u-smartfoni.html> (дата звернення: 06.05.2022).

8. Українці зможуть знімати порушення ПДР на телефони і отримувати відсотки зі штрафів: як це працюватиме? *Nrcu.Gov.UA*. 14.11.2021. URL: <http://www.nrcu.gov.ua/news.html?newsID=97178> (дата звернення: 06.05.2022).

9. Проєкт "My Pol". *Appmypolice.Com*. URL: <https://appmypolice.com/ua/> (дата звернення: 06.05.2022).

10. У МВС України розповіли про роботу додатка "My Pol". *Харківська обласна державна адміністрація*. 13 травня 2021. URL: <https://kharkivoda.gov.ua/news/109185?sv> (дата звернення: 06.05.2022).

11. Застосування працівниками поліції технічних засобів для відеофіксації та порядок отримання доступу до відеофайлів. *WikiLegalAid.Gov.UA Довідково-інформаційна платформа правових консультацій*. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Застосування_працівниками_поліції_технічних_засобів_для_відеофіксації_та_порядок_отримання_доступу_до_відеофайлів (дата звернення: 06.05.2022).

12. Цивільний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2003, №№ 40-44, ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/ru/ed20131011#Text> (дата звернення: 06.05.2022).

13. Delwel E. Smart move: How 63.000 smartphones became a game-changer for the Dutch Police. *Policinginsight*. 18th September 2018. URL: <https://policinginsight.com/features/analysis/smart-move-how-63000-smartphones-became-a-game-changer-for-the-dutch-police/> (дата звернення: 06.05.2022).

14. Bleiker C. New surveillance law: German police allowed to hack smartphones. *DW.com*. 22.06.2017. URL: <https://www.dw.com/en/new-surveillance-law-german-police-allowed-to-hack-smartphones/a-39372085> (дата звернення: 06.05.2022).

15. German Federal Police and secunet present an app for mobile identity checks. *SecuNet*. URL: <https://www.secunet.com/en/german-federal-police-and-secunet-present-an-app-for-mobile-identity-checks> (дата звернення: 06.05.2022).

16. Neo (French law enforcement agencies mobile terminals). *From Wikipedia, the free encyclopedia*. URL: [https://en.wikipedia.org/wiki/Neo_\(French_law_enforcement_agencies_mobile_terminals\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Neo_(French_law_enforcement_agencies_mobile_terminals)) (дата звернення: 06.05.2022).

17. Casady T.K., Cottingham I., Ramirez J.P. et al. A Randomized-Trial Evaluation of a Law Enforcement Application for Smartphones and Laptops that Uses GIS and Location-Based Services' to Pinpoint Persons-of-Interest. *U.S. Department of Justice*. 2015. P. 95.

18. Kolb J.J. How eCitations improve police officer safety. *Police1.Com*. URL: <https://www.police1.com/police-products/traffic-enforcement/electronic-citations/articles/how-ecitations-improve-police-officer-safety-fG95eWBmiUxAj75q/> <https://www.police1.com/columnists/joseph-kolb/> (дата звернення: 06.05.2022).

19. Stockton D. With proper planning, a smartphone deployment can dramatically increase departmental effectiveness while improving situational awareness. *Police1.Com*. URL: <https://www.police1.com/police-products/police-technology/articles/9-steps-to-deploying-smartphones-in-your->

agency-u18wcojHdZ2AJccc/https://www.police1.com/columnists/dale-stockton/ (дата звернення: 06.05.2022).

20. The massive growth of video evidence: What police administrators need to know. *Police1.Com*. Feb 12, 2020. URL: <https://www.police1.com/police-products/investigation/computer-digital-forensics/articles/the-massive-growth-of-video-evidence-what-police-administrators-need-to-know-T93nBBltt89ERCgd/> (дата звернення: 06.05.2022).

21. Lee J. 4 ways to leverage the power of a smartphone in policing. *Police1.Com*. February 12, 2020. URL: <https://www.police1.com/police-products/investigation/articles/4-ways-to-leverage-the-power-of-a-smartphone-in-policing-ivOrzQ93BiaRJld/> <https://www.police1.com/columnists/joshua-lee/> (дата звернення: 06.05.2022).

22. Understanding the functionality of smartphones in policing. *Police1.Com*. December 19, 2019. URL: <https://www.police1.com/technology/articles/understanding-the-functionality-of-smartphones-in-policing-A7Ifov905iaGhmPl/> (дата звернення: 06.05.2022).

23. Police Launch 'Visible' Emergency Call Service. *Korea Bizwire*. December 28, 2021. URL: <http://koreabizwire.com/police-launch-visible-emergency-call-service/207708> (дата звернення: 06.05.2022).

24. Borowiec S. South Korea's smartphone spies: New law embeds surveillance tool on

teenagers' phones. *Sage Journals*. September 18, 2015. P. 28-31. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0306422015605708> (дата звернення: 06.05.2022).

25. By Yim Hyun-su. Police anti-spycam campaign draws mixed reactions. *The Korea Herald*. Oct. 18, 2018. URL: <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20181017000785> (дата звернення: 06.05.2022).

26. Lynch T. Smartphones change world of policing. *The Korea Times*. March 17, 2022. URL: https://www.koreatimes.co.kr/www/opinion/2021/04/197_177221.html (дата звернення: 06.05.2022).

27. Graeme Wearden G. Japanese police: Calling all 3G phones. *CNet*. June 8, 2002. URL: <https://www.cnet.com/tech/mobile/japanese-police-calling-all-3g-phones/> (дата звернення: 06.05.2022).

Пядишев В. Г.,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри кібербезпеки
та інформаційного забезпечення
Одеського державного університету
внутрішніх справ

Монастирський М. В.,
аспірант кафедри кібербезпеки
та інформаційного забезпечення
Одеського державного університету
внутрішніх справ